

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief wens ik mijn ernstige zorgen en bezwaren te uiten ten aanzien van het toetsingskader in het kader van de positieflijst reptielen. Na zorgvuldige bestudering van het document kom ik tot de conclusie dat het toetsingskader methodologisch, inhoudelijk, en wetenschappelijk tekortschiet om als betrouwbare grondslag te dienen voor besluitvorming over het al dan niet toestaan van het houden van reptielensoorten.

1. Verwarring tussen 'hazard' en 'risk'

In de wetenschappelijke, Engelse, terminologie wordt uitdrukkelijk onderscheid gemaakt tussen *hazard* (gevaar; potentieel risico) en *risk* (het daadwerkelijke risico, rekening houdend met kans en ernst). Dit onderscheid lijkt in het toetsingskader te ontbreken. Het document somt hoofdzakelijk *hazards* op, maar houdt nauwelijks rekening met de daadwerkelijke kans dat dergelijke hazards tot welzijnsproblemen leiden. Daarmee is er feitelijk geen sprake van een risicoanalyse, maar van een opsomming van theoretische mogelijkheden.

De ruime meerderheid van de genoemde *hazards* vormen slechts een risico onder suboptimale huisvestingsomstandigheden. Dergelijke risico's zijn niet soortspecifiek en kunnen evenzeer optreden bij andere diersoorten, waaronder zelfs gedomesticeerde (toegelaten) zoogdieren. De *hazard* van suboptimale levensomstandigheden kan hierom geen rechtvaardiging vormen om een bepaalde (reptielen)soort te verbieden.

2. Ongelijke behandeling van diersoorten

Het onderscheid tussen zogenaamd 'gedomesticeerde' en 'niet-gedomesticeerde' diersoorten is, zeker wat reptielen betreft, kunstmatig. Ter illustratie: een hond ervaart eveneens een verminderd welzijn wanneer deze onder suboptimale omstandigheden wordt gehouden. Desalniettemin wordt het houden van honden toegestaan, onder voorwaarde van naleving van specifieke houderij-eisen zoals opgenomen in het Besluit houders van dieren. Er bestaat geen redelijke grond om te veronderstellen dat dergelijke eisen niet ook voor reptielen kunnen worden opgesteld en toegepast. In de praktijk worden soortspecifieke richtlijnen al jaren succesvol gebruikt binnen verantwoord reptielenbeheer, en vormen deze de wettelijke basis voor het houden van verscheidene diersoorten in andere landen.

3. Wetenschappelijke onderbouwing

De onderbouwing van de aangedragen *hazards* is ruimschoots onvoldoende. In meerdere gevallen is sprake van cherry picking - het selectief citeren van delen van bronnen die het gewenste standpunt ondersteunen, zonder de volledige context weer te geven. Daarnaast wordt frequent en selectief gebruik gemaakt van verouderde literatuur, terwijl actuele studies ontbreken. Zo worden [Donoghue and McKeown, 1999] en [Raila et al., 2002] aangehaald in de discussie over browsers. Niet alleen zijn deze bronnen sterk verouderd* maar wordt in Donoghue and McKeown, 1999, geen enkel keer specifiek verwezen naar browsers, en betreft Raila et al., 2002, een niche studie naar enkel de absorptie van carotenoïden bij groene leguanen, waarbij de conclusies van het artikel in niets aansluiten op de claims gemaakt in de tekst.

* Zelfs binnen dezelfde publicatiereeks (Veterinary Clinics of North America: Exotic Animal Practice) is er een recentere review gepubliceerd over nutritionele problematiek bij reptielen (Mans and Brown, 2014; DOI: 10.1016/j.cvex.2014.05.002). Wanneer men buiten deze publicatiereeks kijkt zijn er legio andere, recentere, review-artikelen te vinden over dit onderwerp.

Bij diverse argumenten ontbreken bovendien wetenschappelijke verwijzingen geheel. Zo ontbreekt, bijvoorbeeld, elke bronvermelding in de tweede paragraaf van 1.3.4.3:

“Of huisvesting bij hoge temperaturen in de periode dat reptielen normaal een winterslaap houden verstorend werkt op fysiologie en gedrag van het dier is afhankelijk van de soort. Bij sommige soorten verstoort het onthouden van de mogelijkheid tot winterslaap de reproductie. Dieren van deze soorten hebben een obligate winterpauze nodig Intern gebruik om in het seizoen daarna over te kunnen gaan op reproductie. Echter, bij andere soorten is het reproductief gedrag onafhankelijk van het al of niet houden van een winterslaap. In dat geval is dus de winterslaap facultatief. Of in het laatste geval het onthouden van de mogelijkheid tot winterslaap een negatief effect heeft op de overleving is niet bekend.”

Voorts wordt, nota bene, in het document gesteld dat *“het hebben van goed en up-to-date wetenschappelijk bronmateriaal essentieel is”*, terwijl in werkelijkheid veelvuldig gebruik wordt gemaakt van secundaire of zogenoemde ‘grijze’ literatuur, zoals boekteksten, rapporten en vakbladartikelen. Dergelijke bronnen zijn niet onderhevig aan peer-review en kunnen dus niet dezelfde betrouwbaarheid claimen als primaire wetenschappelijke publicaties. Naast dat deze werken al een interpretatie zijn van de primaire literatuur, bevatten zij veelal ook minder of niet onderbouwde uitspraken naar eigen inzicht van de auteur. Het opnemen van deze werken als gelijkwaardig aan

primaire literatuur is wetenschappelijk onjuist en misleidend. In feite is dit theoretisch equivalent aan een ander wetsartikel die claimt dat het huidige toetsingskader een betrouwbare bron is, omdat zij naar primaire bronnen verwijst, ondanks dat bij nader onderzoek blijkt dat de primaire bronnen foutief gerepresenteerd worden door cherrypicking en misinterpretatie.

4. Onjuiste aannames bij soortextrapolatie

De gehanteerde methodiek voor het beoordelen van soorten zonder primaire literatuur is eveneens problematisch. Er wordt gesteld: *“Er is sprake van nauw verwante diersoorten als die soorten een vergelijkbare morfologie en/of ecologie hebben.”* Deze aannames houden geen rekening met de fylogenetische achtergrond van de betreffende diersoort, en zouden eveneens tot foutieve extrapolatie kunnen leiden. Een willekeurig voorbeeld betreft schildpadden met een scharnierend buikschild. Dit morfologische kenmerk is via convergente evolutie onafhankelijk ontstaan bij zowel verscheidene terrestrische als semi-aquatische families, die onderling sterk verschillen in leefomgeving, dieet en gedrag. Extrapolatie op basis van dit morfologische kenmerk zou leiden tot foutieve conclusies en daarmee juist een welzijnsrisico introduceren.

5. Fouten in het beoordelingsschema

Eveneens zorgwekkend is de volgende bewering in het toetsingskader: *“Het maakt niet uit hoeveel risicofactoren worden aangekruist in een risicocategorie, de fysiologische gevolgen voor een diersoort blijven gelijk. ... Het maakt dus niet of er één of meer risicofactoren binnen één risicocategorie zijn aangekruist.”* Deze stelling is fundamenteel onjuist. Binnen één, arbitraire, risicocategorie kunnen verschillende hazards tot andere fysiologische gevolgen leiden.

Om enkel een voorbeeld te noemen: *“Diersoort trekt rond in zijn home range en/of stelt zijn territorium veilig”* (R1) en *“Diersoort gebruikt afgezonderde nestplaats of overwinteringsruimte”* (R2). Er wordt in het document beschreven dat fysiologische (pathologische) gevolgen van het eerste argument zouden zijn ‘stereotiep gedrag’ of ‘ontsnappingsgedrag’, terwijl de gevolgen van het tweede argument worden beschreven als ‘dystocia of sterfte’. Het is evident dat, indien deze gevolgen daadwerkelijk optreden door aanwezigheid van het risico, de consequenties voor het welzijn van het dier van volstrekt andere aard zijn. Bijgevolg is het eveneens onjuist om te stellen dat het niet uitmaakt of er één of meer risicofactoren worden aangekruist.

6. Gebrek aan kwantificering van ongerief

Een fundamenteel tekort in het toetsingskader is de weigering om de mate van ongerief te kwantificeren. Hoewel exacte kwantificatie niet altijd mogelijk is op basis van wetenschappelijke literatuur, biedt de huidige methodologie geen enkele vorm van weging of proportionele beoordeling. Hierdoor ontstaan arbitraire classificaties die, mijns inziens, onterecht als nevenschikkend worden beschouwd.

Een eenvoudig maar demonstratief voorbeeld is risicofactor LG2 (“Diersoort brengt een gevaar met zich mee op letselschade”). Het is evident dat een beet van een korenslang een wezenlijk ander risico vormt dan een beet van een watervaraan, welke zich weer een evident andere risicoklasse bevindt dan de beet van een gabonadder. Hoewel dit een enkel (extreem) voorbeeld betreft, is dergelijke argumentatie gemakkelijk te maken voor elke beschreven risicofactor. Juist door deze kwantificatie niet mee te nemen in de afweging is de indeling in risicoklassen mijn inziens nagenoeg arbitrair en van geen enkele waarde om het daadwerkelijke welzijnsrisico in te schatten.

7. Conclusie

Samenvattend concludeer ik dat het huidige toetsingskader methodologisch en wetenschappelijk onvoldoende onderbouwd is om te dienen als basis voor de beoordeling van reptielensoorten in het kader van een positieflijst. Het ontbreken van een daadwerkelijke risicoanalyse, de gebrekkige bronverantwoording, het misbruik van secundaire literatuur en de foutieve aannames in de beoordelingssystematiek leiden tot een fundamenteel onbetrouwbare beoordeling.

Voorts wekt het document de indruk tot stand gekomen te zijn zonder voldoende betrokkenheid van onafhankelijke deskundigen op het terrein van dierenwelzijn en (veterinaire) herpetologie. Dit is bijzonder zorgwekkend, gezien de complexiteit en diversiteit van de diersoorten waarover wordt geoordeeld. Ik verzoek u dan ook dringend het toetsingskader geheel te verwerpen, of tenminste grondig te herzien onder nauwe betrokkenheid van onafhankelijke experts op het gebied van dierenwelzijn én (veterinaire) herpetologie, en met toepassing van een transparante, reproduceerbare wetenschappelijke methodiek waar mogelijk. Mocht worden besloten het huidige toetsingskader ongewijzigd voort te zetten, dan zal ik niet aarzelen om de nodige rechtmatige stappen te ondernemen ter verdediging van mijn standpunt en de betrokken belangen.

De in deze brief benoemde voorbeelden zijn uitsluitend illustratief en bedoeld ter ondersteuning van de geformuleerde bezwaren. Het is niet de bedoeling met dit schrijven elke individuele fout in het toetsingskader te inventariseren; het doel is de onderliggende, en door het gehele document heen zichtbare, methodologische en wetenschappelijke gebreken aan te kaarten.